

به نام خدا

تفکر و تصمیم‌گیری کاربردی

نویسنده

احسان رسولی‌نژاد

انتشارات دانشگاه علوم اقتصادی

۱۳۹۱

سرشناسه	رسولی نژاد، احسان
عنوان و نام پدیدآور	تفکر و تصمیم‌گیری کاربردی/ نویسنده احسان رسولی نژاد.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه علوم اقتصادی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	۳۰۰ ص.: مصور.
شابک	978-964-8462-56-2
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	واژه‌نامه
یادداشت	کتابنامه
موضوع	اندیشه و تفکر
موضوع	تصمیم‌گیری
شناسه افزوده	دانشگاه علوم اقتصادی
رده بندی کنگره	۱۳۹۱ ۷۵۵/۲۲۱BF:
رده بندی دیویی	۱۵۲/۲۲:
شماره کتابشناسی ملی	۲۹۰۳۶۳۹:

نام کتاب: تفکر و تصمیم‌گیری کاربردی

مؤلف: احسان رسولی نژاد

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم اقتصادی

نوبت و سال چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۱

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

آدرس: خیابان حافظ، خیابان رودسر، دانشگاه علوم اقتصادی، انتشارات ۸۸۹۴۳۷۰۳

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به انتشارات دانشگاه علوم اقتصادی است.

پیش گفتار

کتاب تهیه شده بر این فرض استوار است که تفکر و تصمیم گیری را می توان به طور کاملاً موثر و اثربخش، آموزش، توسعه و پرورش داد. در فضای کنونی علم و کسب و کار مبحث تفکر کاربردی و تصمیم گیری از عوامل کلیدی موفقیت و پیروزی مستمر علم جویان و فعالان اقتصادی به حساب می آید. رقابت های فزاینده و فرصت های زودگذر عواملی هستند که این نیاز را بوجود می آورند. انسان ها همانگونه که می دانیم باهوش بوده و هر یک از سطوح مختلفی از ذکاوت و دانایی برخوردار می باشند. آنها می توانند با بکارگیری هوش و آموزش و تعلیم روش های ساختارمندانه تفکر و اندیشه، تصمیمات موثری را اخذ کرده و دست به انجام فعالیت های علمی خلاقانه، نوآورانه و کسب و کارهای کارآفرینانه دست زنند. با یادگیری روش های نوین تفکر و تصمیم گیری که در این کتاب در هفت فصل به آن پرداخته شده است، می توان این فرآیند را بهتر شناخت و بیشتر مشتاق شد که بارها و بارها آن را در موضوعات و مسائل مختلف تجربه کرد. همچنین نظم، آگاهی و اراده خود را افزایش داد تا در فرصت هایی که به دست می آید از علم تفکر و تصمیم گیری کاربردی خود استفاده نمود. با این عمل، موفقیت، حرات و شجاعت پرورش می یابد و این امر سبب مبادرت به کارهای نوین و اجرایی سازی ایده های جدید خواهد شد.

مطلب دیگری که اهمیت موضوع این نوشتار را نشان می دهد این است که دنیای امروزی که تحت تاثیر موج سوم و چهارم الوین تافلر که همانا دانش محوری و مجازی شدن است، قرار گرفته، پژوهش تفکر نگر و رصد رویدادها، رخدادهای، تحولات و تغییرات فناوری ها، امری مهم و ضروری به حساب می آید. فعالان علمی و اقتصادی می بایست به دنبال کسب دانش ارزش آفرین باشند و بومی کردن دانش جهانی با فرهنگ و آداب و رسوم کشور را پیشه خود سازند. ارزش آفرینی که به مثابه قابلیت یک فرد یا سازمان برای خلق قدرت است، نشر دانش در جهان و نهادهای سازی آن در قالب توانمندی، خدمات و سیستم های سازمانی مزیت است که منجر به رشد و توسعه ی مطلوب و مرجع ساز می شود، و توانایی و تحرک سازگاری با دگرگونی ها و انطباق با تغییرات جهانی، را موجب می گردد به بیان دیگر تمام اندیشمندان حوزه های علمی و کسب و کار در امواج تحول دانش و مجازی شدن، باید در پی کسب دانش ارزش آفرین بومی آینده نگر

باشند. این نوع دانش، دو راهبرد متفاوت برای برتری در یک فرد یا سازمان می‌باشد. با گذر از اقتصاد سنتی و شدت یافتن رقابت در ابعاد نوین، این راهبردها به صورت رکن اصلی و محور تمام فعالیت‌های اجتماعی و سازمانی درآمده‌اند. به نحوی که از دیدگاه رقابتی، بقا و تداوم حیات یک فرد یا سازمان در گرو شناسایی روش‌های ساختارمند تفکر و تصمیم‌گیری کاربردی و همچنین رصد الگوهای موفق جهانی در این امر بیان می‌شود. از طرفی پیشرفت ارتباطات، تکامل عصر اطلاعات و ظهور ابزارها و نوآوری‌ها، افراد و سازمان‌ها را با انبوهی از تغییرات و تحولات متفاوت و متنوع مواجه ساخته است که نتیجه آن اهمیت فرصت‌شناسی و فرصت‌پژوهی در علم تفکر و تصمیم‌گیری است.

در کشور ما، طی سال‌های اخیر مباحث تصمیم‌گیری و روش‌های انجام آن همانند فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی، تاپسیس و غیره جای خود را در میان تصمیم‌گیران و پژوهشگران باز نموده است. اما لزوم توجه به این مباحث و تغییرات و ویژگی‌های آن به شکلی بنیادی و کاربردی حس می‌شود که همین امر مولف این نوشتار را به فراخوانی مفاهیم و ویژگی‌ها، مدل‌سازی و نمونه‌های موفق در کشورهای مختلف و تهیه چنین کتابی برای علاقه‌مندان، پژوهشگران و دست‌اندرکاران سازمان‌ها و دانشگاه‌های مختلف سوق داد.

این کتاب در هفت فصل تهیه شده و سعی شده است تا در حد امکان به طور جامع نگاهی چند بُعدی به مفهوم تفکر و تصمیم‌گیری داشته باشد. به صورتی که تفکر و تصمیم‌گیری را فراتر از یک مفهوم در نظر گرفته و به واقعی کردن آن به صورت یک فضای چند بُعدی با ابعادمانند تفکر طراحانه، یکپارچه، مدل‌سازی تفکر و تصمیم‌گیری و غیره مورد توجه قرار داده شده است.

بدین‌منظور در فصل اول مبانی و مفاهیم تفکر و تصمیم‌گیری را در حوزه استراتژی‌سازی مرور کرده‌ایم.

در فصل دوم به بُعد تفکر طراحانه به عنوان روشی نوین و پر کاربرد در علم تفکر پرداخته شده، آنگاه در فصل سوم این روند در شکل تفکر یکپارچه مورد بررسی قرار گرفته است.

اما آماده‌سازی، اجرا و پیاده‌سازی موفقیت‌آمیز تفکر در زندگی فردی و اجتماعی، نیاز به آشنایی مدل‌سازی آن دارد که این مطالب در فصل چهارم مورد بررسی قرار گرفته است. از آنجا که صاحب‌نظران

حوزه علم اقتصاد و مدیریت معتقدند تفکر در یک سازمان می بایست منجر به شکل گیری تصمیم گیری درست شود، در فصل پنجم تئوری توسعه تصمیم گیری سازمانی مورد بحث قرار گرفته است. همچنین مبحث تفکر کنار حضور در یک سازمان در یک جامعه نیز می بایست به طور عمومی و همگانی شکل گیرد که این مسئله "جامعه مبتنی بر تفکر" را طراحی می نماید. این مسئله در فصل ششم ارایه شده است. از آنجا که الگوهای مناسب و جهانی جهت رصد و پایش عملکرد کشورهای مختلف پیشرو در یک حوزه اهمیت دارد از این لحاظ در فصل هفتم چند نمونه از فعالیتهای کشورهای مختلف جهان از جمله امریکا، هند، سوئد و غیره ارایه شده است.

این کتاب حاصل تلاش مستمر مولف در مجموعه مفاهیم و ادبیات تفکر و تصمیم گیری است که با مطالعه منابع داخل و خارج، به رشته تحریر درآمده است. اما با این حال، این اثر خالی از اشکال و ایراد نبوده و فتح بابی است برای تحقیق و تفحص بیشتر در دریای بیکران علم و دانش.

در پایان از تمامی خوانندگان محترم تقاضا می کنم بر اینجانب منت گذاشته و نقطه نظرات اصلاحی و ارشادی خود را به پست الکترونیکی erasolinejad@gmail.com ارسال نمایند تا در ویرایش های آینده از آنها بهره مند شوم.

با تشکر

احسان رسولی نژاد

فهرست مطالب

فصل اول: استراتژی سازی، تفکر و تصمیم گیری	۱
مقدمه	۳
۱-۱ مکتب ویتینگتون در خصوص رابطه تفکر و برنامه ریزی	۹
۱-۱-۱ رویکردهای کلاسیکی	۱۳
۱-۱-۲ رویکردهای فرایند	۱۷
۱-۱-۳ رویکردهای تکاملی	۱۹
۱-۱-۴ رویکردهای سیستمی	۲۰
۲-۱ انواع تفکر در تصمیم گیری	۲۱
۲-۱-۱ تفکر موازی یا جانبی	۲۲
۲-۲-۱ تفکر انتقادی	۲۳
۲-۲-۱ تفکر مطلق گرا	۲۳
۳-۲-۱ تفکر بهبودگرا	۲۴
۴-۲-۱ تفکر واگرا و همگرا	۲۵
۵-۲-۱ تفکر ارزشی و تفکر گزینه ای	۲۶
۶-۲-۱ تفکر سیستمی	۲۷
۷-۲-۱ تفکر به مثابه دیدن	۲۷
۳-۱ انواع تفکر مدیریتی در تصمیم گیری	۲۸
۴-۱ شنش کلاه تفکر در استراتژی سازی	۳۱
۵-۱ نقش تفکر در تصمیم گیری و استراتژی سازی	۳۶
۶-۱ خصوصیات تفکر مناسب در سازمانها	۴۱

۴۲	۱-۶-۱ تفکر هوشمندانه
۴۲	۲-۶-۱ تفکر عقلایی
۴۳	۳-۶-۱ تفکر پویا
۴۳	۴-۶-۱ تفکر فنی - اجتماعی
۴۴	۷-۱ نتیجه گیری
۴۵	خلاصه فصل اول
۱	فصل دوم: تفکر طراحانه
۴۹	مقدمه
۵۲	۱-۲ تفکر طراحانه
۵۸	۲-۲ ضرورت تفکر طراحانه در محیط کسب و کار نوین
۶۴	۳-۲ خصوصیات متفکر طراح
۶۶	۴-۲ فرایند تفکر طراحانه
۷۳	۵-۲ تفکر طراحانه در سیستمهای پیچیده
۷۵	۶-۲ تفکر طراحانه و خلاقیت
۷۹	۷-۲ تفکر طراحانه و نوآوری
۸۳	۸-۲ تفکر طراحانه و چابکی سازمانی
۸۷	۹-۲ تفکر طراحانه و رشد اقتصادی
۹۰	۱۰-۲ نتیجه گیری
۹۲	خلاصه فصل دوم
۱	فصل سوم: تفکر یکپارچه
۹۵	مقدمه
۹۷	۱-۳ تفکر یکپارچه
۱۰۱	۲-۳ تفکر ترکیبی و تفکر یکپارچه

۱۰۳	۱-۲-۳ بردار و فضای مشخصات در تفکر ترکیبی
۱۰۴	۲-۲-۳ توابع تشخیص دهنده در تفکر ترکیبی
۱۰۶	۳-۳ تفکر سیستمی و تفکر یکپارچه
۱۰۹	۴-۳ نظریه کوانتوم و تفکر یکپارچه
۱۱۲	۵-۳ مدلسازی یک شکل و تفکر یکپارچه
۱۱۶	۶-۳ فرآیند تفکر یکپارچه
۱۲۱	۷-۳ تفکر یکپارچه، تحول یا تکامل
۱۲۴	۸-۳ تفکر یکپارچه، بازطراحی و طراحی فعالانه سازمانی
۱۲۷	۹-۳ نتیجه گیری
۱۲۹	خلاصه فصل سوم
۱	فصل چهارم: مدل سازی تفکر
۱۳۳	مقدمه
۱۳۴	۱-۴ مفهوم و تاریخچه مدلسازی
۱۳۶	۲-۴ انواع مدلها
۱۴۲	۳-۴ رویکردها، ابزارها و روشهای مدلسازی
۱۴۴	۴-۴ اهداف فنون مدلسازی
۱۴۴	۵-۴ زبان مدلسازی
۱۴۵	۶-۴ عملیاتی ساختن مدلسازی
۱۴۸	۷-۴ مزایا و معایب روشهای مختلف مدلسازی
۱۵۳	۸-۴ مدل سازی تفکر براساس مدل آی.اس.ام
۱۵۸	۹-۴ مدل سازی تفکر براساس مدل ریاضی
۱۶۱	۱۰-۴ نتیجه گیری
۱۶۲	خلاصه فصل چهارم

ضمیمه (۱): روش فرآیند تحلیل شبکه‌های	۱۶۳
فصل پنجم: توسعه تصمیم‌گیری سازمانی	۱۶۷
مقدمه	۱۶۹
۱-۵ آمادگی برای اهداف و آمادگی ناشی از اهداف	۱۷۰
۲-۵ تصمیم‌گیری سازمانی و تئوری او.دی.ای	۱۷۳
۱-۲-۵ عوامل نظری تئوری توسعه تصمیم‌گیری سازمانی	۱۷۵
۱-۲-۵ ۱-۲ تئوری شبکه کنش‌آزاد	۱۷۵
۱-۲-۵ ۲-۱ تئوری پرس و جو پیران - ابهام پیرس	۱۷۷
۱-۲-۵ ۳-۱ هابرماس و تئوری توانایی مبتنی بر گفت‌وگو	۱۷۹
۱-۲-۵ ۴-۱ تئوری پیچیدگی و سیستم‌های انطباق - پیچیدگی	۱۸۰
۳-۵ روش‌شناسی تئوری توسعه تصمیم‌گیری سازمانی	۱۸۳
۱-۳-۵ روش‌شناسی تئوری توسعه تصمیم‌گیری سازمانی	۱۸۵
۴-۵ نتیجه‌گیری	۱۸۶
خلاصه فصل پنجم	۱۸۷
فصل ششم: رفتارشناسی جامعه مبتنی بر تفکر	۱۸۹
۱-۶ جامعه مبتنی بر تفکر	۱۹۱
۱-۱-۶ چارچوب نظری جامعه مبتنی بر تفکر	۱۹۲
۲-۱-۶ تاریخ جامعه مبتنی بر تفکر	۱۹۳
۳-۱-۶ تکثر اجتماعی و چندگانگی نظام‌های ارزشی	۱۹۴
۴-۱-۶ بحران جامعه‌پذیری مبتنی بر تفکر: خودبازاندیشی	۱۹۶
۳-۶ رویکرد تفکر و سبک زندگی	۱۹۸
۴-۶ روانشناسی طبقات اجتماعی و تفکر آنها	۲۰۲
۵-۶ نتیجه‌گیری	۲۰۴

خلاصه فصل ششم.....	۲۰۵
فصل هفتم: مطالعه موردی: پرورش تفکر در کشورها	۲۰۷
۱-۷ مدرسه تفکر در ایالت متحده امریکا.....	۲۰۹
۲-۷ مدرسه بین المللی تفکر در هند	۲۱۲
۳-۷ موسسه ایده شتابان در هلند	۲۱۷
۴-۷ مدرسه تصمیم سازی در امریکا.....	۲۱۹
۵-۷ پروژه توسعه تفکر ریاضی در امریکا.....	۲۲۲
۶-۷ موردکاوی راههای تفکر در سوئد	۲۲۴
منابع و مأخذ.....	۲۲۷
منابع فارسی	۲۲۹
منابع انگلیسی	۲۳۰
سایتهای اینترنتی	۲۳۵
واژه نامه کتاب	۲۳۶